

Code No. 5511

Roll No.

SET : A

**D. El. Ed. 1st Year Exam., January – 2022
(Admn. Year 2019 & 2020)**

Proficiency in Sanskrit Language

संस्कृत भाषा में प्रवीणता

(Course Code : DE-111)

(Only for Re-appear Candidates)

[Evening Session]

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 35

समय : 2 घण्टे]

[अधिकतम अंक : 35

सामान्य निर्देश :

- (i) कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 7 तथा प्रश्न 6 हैं।
- (ii) प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिये गये **कोड नम्बर** तथा **सेट** को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख्य-पृष्ठ पर लिखें।
- (iii) कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।
- (iv) उत्तर-पुस्तिका के बीच में खाली पन्ना/पन्ने न छोड़ें।
- (v) उत्तर-पुस्तिका के अतिरिक्त कोई अन्य शीट **नहीं** मिलेगी। अतः आवश्यकतानुसार ही लिखें और लिखा उत्तर न काटें।

5511/(Set : A)

P. T. O.

5511/(Set : A)

- (vi) परीक्षार्थी अपना रोल नं० प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें।
- (vii) कृपया प्रश्नों का उत्तर देने से पूर्व सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पत्र पूर्ण व सही है, परीक्षा के उपरान्त इस सम्बन्ध में कोई दावा स्वीकार नहीं किया जायेगा।

निर्देशाः -

- (क) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।
- (ख) लेखः सुस्पष्टः सुवाच्यः च भवेत्।
- (ग) प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां देयानि।
- (घ) प्रश्नसंख्या अवश्यमेव लेखनीया।

भाग - 'क'

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु कयोरपि द्वयोः प्रश्नयोः व्याख्या कार्या - $2 \times 3 = 6$

- (क) भाषायाः परिभाषां लिखित्वा तस्याः विशेषताः अपि लिखत।
- (ख) संस्कृतभाषा विभिन्नभाषाणां जननी अस्ति। सोदाहरणं व्याख्या कार्या।
- (ग) भाषणकौशलस्य कोऽभिप्रायः ? छात्रेषु अस्य विकासं कर्तुम् उपायान् लिखत।

2. कयोरपि एकः प्रश्नः समाधेयः -

3

- (क) 'यण्' सन्धेः सूत्रं लिखित्वा तस्य सोदाहरणं वर्णनं कुरुत।
- (ख) कण्ठ्यवर्णानां वर्णनं कुरुत।

5511/(Set : A)

(2)

3. ऐतरेय ब्राह्मणस्य परिचयं लिखत । 3

अथवा

‘अभिज्ञानशाकुन्तलस्य’ संक्षिप्तपरिचयं लिखत ।

4. दैनिकपाठयोजनायाः महत्त्वं प्रतिपादयन् तस्याः विशेषताः लिखत । 3

अथवा

सूक्ष्मशिक्षणस्य महत्त्वं प्रतिपादयत ।

5. संहितासाहित्योपरि एकां टिप्पणीं लिखत । 5

अथवा

‘भारवेरर्थगौरवम्’ इत्यस्याः उक्तेः सार्थकतां लिखत ।

भाग – ‘ख’

6. वस्तुनिष्ठप्रश्नानाम् उत्तराणि देयानि – 15 × 1 = 15

(क) ‘भ्रातृ’ प्रातिपदिकं लैटिन भाषायाम् अस्ति –

(i) Brother

(ii) Bruder

(iii) Frere

(iv) Frater

(ख) 'वाचामेव प्रसादेन लोकयात्रा प्रवर्तते' सूक्तिरियं कुतः संकलिता ?

- (i) काव्यादर्शात्
- (ii) साहित्यदर्पणात्
- (iii) काव्यप्रकाशात्
- (iv) ऋग्वेदात्

(ग) संस्कृत-साहित्य दृष्ट्या उत्कृष्टकालः आसीत् -

- (i) गुप्तकालः
- (ii) मुगलकालः
- (iii) ब्रिटिशकालः
- (iv) कोऽपि न

(घ) प्राकृतभाषायाः भेदो **नास्ति** -

- (i) पैशाची
- (ii) शौरसेनी
- (iii) पंजाबी
- (iv) मागधी

(ङ) 'इत्-संज्ञा' विधायकं सूत्रमस्ति -

- (i) अदर्शनं लोपः
- (ii) आदिरन्त्येन सहेता
- (iii) हलन्त्यम्
- (iv) सुप्तिङन्तं पदम्

(च) पवर्गस्य उच्चारणस्थानमस्ति -

(i) मूर्धा

(ii) तालुः

(iii) ओष्ठः

(iv) दन्तौष्ठः

(छ) 'सौन्दर्यम्' इत्यस्य पदच्छेदः अस्ति -

(i) स् + औ + न् + अ + द् + र् + अ + म्

(ii) स् + औ + न् + द् + अ + र् + य् + अ + म्

(iii) स् + ओ + न् + द् + र् + य् + म्

(iv) स् + औ + न् + द् + य् + र् + म्

(ज) 'न् + ऐ + स् + र् + ग् + इ + क् + अ + : =

(i) नैसर्गिकः

(ii) निसर्गिकः

(iii) नैसर्गिकः

(iv) नैसर्गिकः

(झ) 'लिख्' धातोः लङ्लकारस्य मध्यपुरुषस्य बहुवचने रूपमस्ति -

- (i) अलिखत् (ii) अलिखः
(iii) अलिखत (iv) अलिखम्

(ञ) 'नदी' प्रातिपदिकस्य चतुर्थीविभक्तौ एकवचने रूपम् अस्ति -

- (i) नद्या (ii) नद्यः
(iii) नद्याम् (iv) नद्यै

(ट) 'दशकुमारचरितस्य' कविरस्ति -

- (i) पाणिनिः (ii) दण्डी
(iii) सुबन्धुः (iv) भवभूतिः

(ठ) 'मृच्छकटिकम्' अस्ति -

- (i) नाटकम् (ii) चम्पूकाव्यम्
(iii) महाकाव्यम् (iv) आख्यायिका

(ड) 'कथाशिक्षणस्य' प्रविधिः **नास्ति** -

- (i) चित्रप्रविधिः (ii) संवादप्रविधिः
(iii) संक्षिप्तीकरणम् (iv) कक्षाभिनयः

(ढ) ढदु-शुखणे सडुडुलुतु नलसुतु -

(i) डुरसुतलवनुल

(ii) डुरसुतुतुकरणडु

(iii) उदुदुशुडुकथनुडु

(iv) नुतुडुडुडुडुडुडुडु

(ण) वुडुडुडुडुडुडुडुडु नुवलसुतु -

(i) उडुदुशु:

(ii) डुडुडुगडुडुतल

(iii) शुडुडुडुडुडुडुडुडुडु

(iv) डुरशुनुतुतरडु